2015

M. A. Part–II Examination

SANSKRIT

PAPER—VII

Full Marks : 100

Time : 4 Hours

The figures in the right hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

First Half

(Marks–60)

1. स्वाधीनोत्तरकालिके संस्कृतसाहित्ये बंगीयविदुषां किमवदानम् ? तत् संक्षेपेण प्रतिपाद्यताम् । 12

अथवा

(Turn Over)

स्वाधीनोत्तरकालिके बंगीयसंस्कृतसाहित्ये रचितानां प्रमुखनाटकानां संक्षिप्त-परिचयो देयः ।

2. अधोलिखितेषु ग्रन्थेषु कयोश्चिद् द्वयोः वैशिष्ट्यं प्रतिपाद्यताम् । 4×2

a) बंगीयप्रतापम् b) धरित्रीपतिनिर्वाचनम् c) अथ किम् d) पाण्डवविक्रमम्

3. असितमहर्षेरागमनं तथा बालकं दृष्ट्वा तेन यद् निगदितं तद् उपवर्ण्यताम्। 14

अथवा

बुद्धचरितमहाकाव्यस्य प्रथमसर्गस्य कथासारः प्रस्तूयताम् ।

4. अधोलिखितयोः श्लोकयोः कस्यचिदेकस्य सप्रसंगव्याख्या कार्या — 6

a) वंशश्रियं गर्भगतां बहन्ती प्राचीव कल्ये विरराज राज्ञी ।
सा शोकमोहक्लमवर्जितापि घनं वनं गन्तुमियेष देवी ॥

b) बोधाय जातोऽस्मि जगद्धिता र्थमन्त्या —
भवोत्पत्तिरियं ममेति ।
चतुर्दिशं सिंहगतिर्विलोक्य
वाणीं च भव्या र्थकरीमुवाच ॥

5. रघुवंशप्रथमसर्गस्य आधारेण सूर्यवंशीयानां राज्ञां गुणा वर्ण्यन्ताम् । 14

अथवा

उपमाकालिदासस्येति प्रस्तूयताम् ।

6. अधोलिखितयोः श्लोकयोः कस्यचिदेकस्य सप्रसंगं व्याख्या कार्या — 6

a) क्व सूर्यप्रभवो वंशः ? क्व चाल्पविषया मतिः ?
तितीर्षुर्दुस्तरं मोहादुडुपेनास्मि सागरम् ॥

b) प्रजानामेव भूत्यर्थं स ताभ्यो बलिमग्रहीत् ।
सहस्रगुणमुत्स्रष्टुमादत्ते हि रसं रविः ॥

Second Half

(Marks–40)

1. उत्तरामचरितस्य द्वितीयाङ्के उपस्थापितस्य विष्कम्भकस्य नाटकीयतात्पर्यं विचार्यताम् । 14

अथवा

उत्तरारामचरितनाटकमवलम्ब्य भवभूतेः प्रकृतिचित्रणचातुर्यं सोदाहरणं प्रदर्शनीयम् ।

2. संस्कृतभाषा देवनागरीलिप्या च सप्रसङ्गं व्याख्यायताम् — 6

सर्वथा व्यवहर्तव्यं कुतो ह्यवचनीयता ।
यथा स्त्रीणां तथा वाचां साधुत्वे दुर्जनो जनः ॥

अथवा

अनिर्भिन्नो गभीरत्वादन्तर्गूढघनव्यथः ।
पुटपाकप्रतीकाशो रामस्य करुणो रसः ॥

3. ऐतिहासिकनाटकरूपेण अमरमङ्गलनाटकस्य सार्थक्यं प्रतिपादयत ।12

अथवा

अमरमङ्गलनाटकस्य नायिका का ? तस्याः चारित्रिकं वैशिष्ट्यं यत् प्रतिफलितं नाटके तत् उपवर्ण्यताम् ।

4. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च सप्रसङ्गं व्याख्याताम् — 8

गुणवानिति कः शत्रुं बलवान् समुपेक्षते ।

द्विजराजोऽयमिति किं राहुर्न ग्रसते विधुम् ॥

अथवा

तापं कृशानौ सलिलं समुद्रे

शैत्यं तुषारे सुषमां शशाङ्के ।

वृक्षानरण्ये चलनञ्च वायौ

वदाम्यशेषं गणनाप्रभावत् ॥

—o—